

Obsah

Předmluva	14
1 Diagnostika diabetes mellitus, laboratorní sledování	
<i>Martin Haluzík</i>	16
1.1 Diagnostika diabetu	16
1.2 Sledování kompenzace diabetu	20
1.3 Další laboratorní metody používané při diagnostice a klasifikaci diabetu	21
2 Edukace diabetiků	
<i>Šárka Svobodová, Martin Matoulek</i>	26
2.1 Fáze edukace	27
2.2 Organizace edukace	28
2.3 Náplně edukací pro diabetiky 2. typu	30
2.4 Edukace pro diabetiky 1. typu	33
2.5 Cíle edukačních programů	34
3 Dietní opatření v léčbě diabetu 2. typu	
<i>Martin Haluzík</i>	35
3.1 Obecné zásady a cíle dietní léčby DM 2. typu	35
3.2 Tuky v diabetické dietě	38
3.3 Sacharidy v diabetické dietě	39
3.4 Bílkoviny v diabetické dietě	42
3.5 Alkohol, vitaminy a potravinové doplňky	42
3.6 Doporučení ČDS pro provádění dietní léčby diabetiků	44
3.7 Nejčastější chyby při dietní léčbě diabetiků 2. typu	44
4 Fyzická aktivita v léčbě diabetu 2. typu	
<i>Denisa Haluzíková, Martin Haluzík</i>	46
4.1 Účinky fyzické aktivity u DM 2. typu	47
4.2 Základní pojmy: frekvence, trvání, intenzita a typy fyzické aktivity	48
4.3 Klasifikace pacientů z hlediska možných rizik a vyšetření pacienta před zahájením fyzické aktivity	49
4.4 Preskripce fyzické aktivity	51
4.5 Monitorace glykemie při fyzické aktivitě	53
4.6 Komplikace pohybových aktivit u diabetiků	55

5 Léčba diabetes mellitus 2. typu	
<i>Martin Haluzík</i>	61
5.1 Patofyziologické změny při DM 2. typu	62
5.2 Obecné přístupy k léčbě DM 2. typu ve světle provedených klinických studií	63
5.3 Cíle léčby diabetika 2. typu	65
5.4 Algoritmus léčby DM 2. typu	66
5.5 Perorální antidiabetika využívaná v léčbě DM 2. typu	71
5.5.1 Deriváty sulfonylurey	71
5.5.2 Glinidy	74
5.5.3 Metformin	75
5.5.4 Glitazony	79
5.5.5 Inhibitory alfa-glukosidázy	81
5.5.6 Inhibitory dipeptidylpeptidázy 4	82
5.5.7 GLP-1 agonisté	88
5.5.8 Glifloziny	95
5.5.9 Léčba inzulinem u DM 2. typu	98
5.5.10 Léčba diabetu u komplikovaných pacientů	109
6 Metabolická chirurgie: definice, indikace, příprava a sledování pacientů internistou	
<i>Petr Sucharda, Zuzana Stránská</i>	117
6.1 Úvod	118
6.2 Metabolická chirurgie	118
6.3 Indikace a typy výkonů	120
6.4 Sledování pacientů, substituce mikronutrientů	121
7 Bariatrická chirurgie: typy výkonů, jejich provedení a sledování pacientů bariatrickým chirurgem	
<i>Mojmír Kasalický</i>	129
7.1 Historie	130
7.2 Chirurgická léčba obezity	131
7.3 Indikace k bariatrickým výkonům	134
7.4 Kontraindikace bariatrických výkonů	136
7.5 Vyšetření před bariatrickým výkonem	137
7.6 Volba typu bariatrické operace	137
7.7 Příprava obézního pacienta před bariatrickou operací	138
7.8 Provedení operace a typy bariatrických výkonů	139
8 Léčba diabetes mellitus 1. typu	
<i>Martin Prázný</i>	147
8.1 Farmakoterapie diabetes mellitus 1. typu	147
8.1.1 Zahájení léčby inzulinem u pacienta s nově zjištěným diabetem 1. typu za hospitalizace	149
8.1.2 Kontroly glykemie a úpravy dávkování inzulinu u hospitalizovaného pacienta	151

8.1.3 Zahájení léčby inzulinem u pacienta s nově zjištěným diabetem 1. typu, ambulantní postup	153
8.1.4 Kontroly glykemie a úpravy dávkování inzulinu při zahájení léčby ambulantně	154
8.1.5 Vedení léčby inzulinem u pacienta s DM 1. typu	155
8.1.6 Převedení na inzulinová analoga a léčba inzulinovými analogy	156
8.1.7 Pomůcky pro aplikaci inzulinu	158
8.1.8 Selfmonitoring glykemií	159
8.1.9 Indikace k transplantaci pankreatu	160
8.2 Akutní komplikace diabetu	161
8.2.1 Hypoglykemie	161
8.2.2 Diabetická ketoacidóza	162
8.2.3 Další specifické situace u diabetu 1. typu	163
8.3 Dietní strategie u pacienta s DM 1. typu	164
8.4 Samostatné úpravy diety a inzulinové léčby pacientem.	165
8.4.1 Faktor inzulinové senzitivity	165
8.4.2 Inzulin/sacharidový index	166
8.4.3 Úprava dávkování inzulinu při nemoci	167
8.4.4 Fyzická aktivita	167
8.4.5 Cestování a aplikace inzulinu	169
9 Léčba inzulinovou pumpou	
<i>Martin Prázný</i>	171
9.1 Indikace pro zahájení léčby inzulinovou pumpou	171
9.2 Přehled inzulinových pump používaných v ČR	173
9.3 Zahájení léčby inzulinovou pumpou	177
9.4 Vedení léčby inzulinovou pumpou	178
9.5 Komplikace při léčbě inzulinovou pumpou	179
10 Selfmonitoring a kontinuální monitorace glykemie	
<i>Miloš Mráz, Jan Šoupal</i>	181
10.1 Selfmonitoring u pacientů s diabetes mellitus	181
10.1.1 Selfmonitoring glykemie	181
10.1.2 Selfmonitoring dalších parametrů.	191
10.2 Kontinuální monitorace glykemie	193
11 Gestační diabetes mellitus	
<i>Hana Krejčí</i>	200
11.1 Definice a patofyziologie gestačního diabetu	200
11.2 Rizika gestačního diabetu.	201
11.3 Screening a diagnostika GDM	203
11.4 Sledování pacientek s gestačním diabetem	206
11.5 Léčba gestačního diabetu	209
11.6 Porod u těhotných s GDM	216

12 Pregestační diabetes mellitus	
<i>Hana Krejčí</i>	219
12.1 Rizika pro embryo/plod	220
12.2 Rizika pro matku	221
12.3 Prekoncepční péče	222
12.4 Kontraindikace těhotenství	226
12.5 Sledování diabetiček v těhotenství	226
12.6 Specifika léčby diabetu v těhotenství	229
12.7 Porod diabetiček	230
13 Léčba dyslipidemie a prevence ICHS u diabetiků	
<i>Michal Vrablík</i>	234
13.1 Diabetická dyslipidemie	235
13.1.1 Diagnostika diabetické dyslipidemie	236
13.1.2 Stanovení KV rizika u diabetiků	237
13.1.3 Nové markery kardiovaskulárního rizika spojeného s diabetickou dyslipidemií	238
13.1.4 Léčba diabetické dyslipidemie	239
13.1.5 Reziduální riziko diabetické dyslipidemie	252
13.1.6 Kombinovaná hypolipidemická léčba	253
13.2 Prevence ICHS u diabetiků	254
13.2.1 Antiagregační léčba u diabetiků jako součást prevence ICHS.	255
13.2.2 Kyselina acetylsalicylová v prevenci ICHS u diabetiků	255
13.2.3 Kyselina acetylsalicylová a lékové interakce	256
13.3 Účinná prevence ICHS u diabetiků	257
14 Léčba arteriální hypertenze u diabetiků	
<i>Tomáš Zelinka</i>	259
14.1 Diferenciální diagnóza arteriální hypertenze u diabetes mellitus	261
14.2 Léčba arteriální hypertenze u diabetes mellitus	264
15 Léčba diabetické neuropatie	
<i>Lucie Nováková</i>	275
15.1 Četnost výskytu a příznaky diabetické neuropatie	275
15.2 Diagnostika diabetické neuropatie	276
15.3 Rozdělení diabetických neuropatií	280
15.4 Léčba diabetické neuropatie	282
15.5 Posudková hlediska	286
16 Léčba diabetické nefropatie (diabetického onemocnění ledvin, DKD)	
<i>Vladimíra Bednářová, Zdenka Hrušková</i>	288
16.1 Diabetické onemocnění ledvin	289
16.2 Vyšetření pacienta s diabetickým onemocněním ledvin	291
16.3 Kdy odeslat pacienta k nefrologovi?	299

16.4 Ovlivnění rizikových faktorů diabetického onemocnění ledvin	299
16.4.1 Dieta a režimová opatření	300
16.4.2 Kompenzace diabetu	301
16.4.3 Ovlivnění mikroalbuminurie a proteinurie	302
16.4.4 Léčba hypertenze	304
16.4.5 Léčba dyslipidemie	306
16.4.6 Infekce močových cest u diabetiků	307
16.4.7 Očkování proti chřipce a hepatitidě	309
16.4.8 Prevence a léčba kostní nemoci	310
16.4.9 Léčba anemie	312
16.5 Terminální selhání ledvin - možnosti náhrady funkce ledvin	313
17 Prevence a léčba očních komplikací diabetu	
<i>Jiří Záhlava, Ivan Karel</i>	315
17.1 Klasifikace diabetické retinopatie	315
17.2 Výskyt a rizikové faktory	316
17.3 Patofyziologie a klinický obraz	317
17.4 Prevence a léčba diabetické retinopatie	317
17.5 Jiné oční komplikace diabetu	322
18 Terapie syndromu diabetické nohy	
<i>Milan Flekač, Pavel Trachta</i>	326
18.1 Definice a epidemiologie	326
18.2 Základní vyšetření u pacientů se SDN	328
18.3 Komplexní terapie ulcerací při SDN	331
18.4 Indikace k chirurgické léčbě SDN	342
18.5 Amputace u pacientů se SDN	343
18.6 Charcotova osteoartropatie	344
19 Příprava diabetika před operací	
<i>Jarmila Křížová, Jan Škrha jr.</i>	350
19.1 Příprava diabetika na plánovaný chirurgický výkon	350
19.2 Akutní operace diabetika	354
19.3 Možná rizika operačního výkonu a pooperační péče	354
19.4 Nejčastější chyby	355
Seznam zkratk	356
Rejstřík	359